

land that had so recently almost succeeded in wiping us out. This was still at the time when no one was talking about it over there, before it had become entertainment, before it had become a profitable industry. So me and Eva, you can probably imagine a bit how it was – a few nights of awkward, stumbling sex, when we could find a place that was private and we were both drunk enough to no longer be afraid, long walks in various parks and down various streets, me talking endlessly about whatever sort of socialist idealism I happened to be hanging on at the time and her trying desperately to keep up in her broken English full of misspelled Americanisms, a lot of drinking, more drinking than I could really handle to be honest but I didn't want to look like I couldn't hold my own. And then one day we were drinking coffee, hanging over as usual, and she told me that her father had been a Nazi, a fairly big ranking party official, never got his hands dirty and spent most of the war behind a desk but before I knew what I was saying I told her that I hated her and everything she and her family stood for. For a moment it was quiet. Then she said that she understood, quietly got up from the table and I never saw her again. I hadn't thought about Eva for practically a lifetime but when I held my daughter in my arms for the first time it all came flooding back. Something around the eyes. Having children makes you more conservative and also makes you less political. Suddenly you have to make enough money to ensure your child a future. Sometimes you do things you don't especially like in order to make that money. Or things you don't believe in. Things that go ever so slightly against your ethical principles. But you're no longer just doing it for yourself. You're doing it for your family. Like I suppose Eva's father was partially doing it for her. But perhaps that's reading too much into it.

4. MOTHER It was September 11, 2001. At that time we were no longer living in America. Let's say, for example, we were living in Canada. I always turn on the television first thing in the morning and in that sense it was a day like any other. Perhaps some people have already forgotten but on that morning what was on television was two airplanes crashing into the twin towers of the world trade centre.

5. DAUGHTER It was about three years ago that I completely ran out of things to say. Most of the time it would go a little bit like this. Hanging out, everyone talking, and I'd realize that I hadn't said anything in a really long time. Rapidly I would attempt to come up with something to say. And I would always come up with the exact same thing, the same thought: 'Maybe today would be a good day for me to kill myself.' But I wouldn't say it. I was still ignorant enough to be aware of the fact that while some things one might say are socially acceptable, others most definitely are not. So I would say nothing. Listening to what others were saying and trying to comprehend how they would possibly imagine their petty concerns as any relevant, meant anything to anyone other than themselves. My desperation and silence were a testament to the fact that the world had already ended. **MOTHER** You're too young to be thinking things like that. **DAUGHTER** I'm not. **MOTHER** Have a cigarette, it will help you relax. **DAUGHTER** How do I feel when you offer me a cigarette. **MOTHER** Take it, you'll die sooner. (She takes the cigarette and they both light up.) **DAUGHTER** You're a bad mother. **MOTHER** But I'm yours.

PART TWO Family Therapy

FATHER The therapist called it role-playing and reluctantly we agreed, stood facing one another, husband and wife. My role was daughter and her role was father, which, of course, also meant that in a sense her role was me. We began: (They turn to face each other.) **FATHER** Daddy? **MOTHER** Yes, dear. **FATHER** I'm eight years old. **MOTHER** All right. You're eight years old. **FATHER** I'm afraid. **MOTHER** I know you're

die zelf nooit zijn anders had vuilgemaakt en het grootste deel van de oorlog achter een bureau zat, maar voor ik het beseftte hoorde ik mezelf zeggen dat ik haar en alles waar zij en haar familie voor stonden, haatte. Het was een moment stil. Toen zei ze dat ze het begreep, stond stiltejes op van de tafel en ik heb haar nooit meer teruggezien. Het was eeuwen geleden dat ik aan Eva had gedacht, maar toen ik mijn doer voor het eerst in mijn armen vield, kwam het allemaal terug. Iets rond de ogen. Kinderen krijgen maakt je conservatiever en ook minder politiek. Plotseling moet je genoeg geld zien te verdienen om je kind een toekomst te kunnen geven. Soms doe je dingen die je niet echt leuk vindt om geld te verdienen. Of dingen waar je niet in gelooft. Dingen die niet helemaal stroken met je ethische principes. Maar je doet het niet langer voor jezelf alleen. Je doet het voor je familie. Zoals Eva's vader het voor haar deed, veronderstel ik. Maar misschien is dat te ver gezocht.

4. MOEDER Het was 11 september, 2001. We woonden toen al niet meer in Amerika. Laat ons zeggen dat we in Canada woonden bijvoorbeeld. Het eerste wat ik doe 's morgens is de televisie opzetten en in dat opzicht was het een dag als een ander. Misschien zijn sommige mensen het al vergeten, maar op die ochtend toonde de televisie twee vliegtuigen die in de Twin Towers van het World Trade Centre vlogen.

5. DOCHTER Een drietal jaar of zo geleden had ik plots niets meer om over te praten. Meestal ging het als volgt. Ik was ergens, iedereen was maar aan het praten, en ik beseftte ineens dat ik al heel lang niets meer gezegd had. Ik probeerde snel om iets te komen om te zeggen. En wat me te binnen schoot, was altijd hetzelfde, altijd dezelfde gedachte. 'Misschien zou vandaag een goede dag zijn om zelfmoord te plegen'. Maar ik zei het niet. Ik stond nog steeds genoeg met beide voeten op de grond om te beseffen dat sommige dingen die je zegt sociaal aanvaardbaar zijn, en andere absoluut niet. Dus zei ik niets. En luisterde ik naar wat anderen zeiden en probeerde te begrijpen hoe ze ook maar konden denken dat hun kleinzerige wissewasjes van enig belang waren, dat ze ook maar iets betekenden voor iemand anders dan zichzelf. Mijn wanhoop en stilte was een hulde aan het feit dat de wereld al opgevoerd had te bestaan. **MOEDER** Je bent te jong om zo'n dingen te denken. **DOCHTER** Dat ben ik niet. **MOEDER** Hier, een sigaret, daar ontspan je van. **DOCHTER** Mij een sigaret aanbieden, verdomme, hoe kan je? **MOEDER** Hier, pak aan, je gaat er sneller van dood. (Ze neemt de sigaret en ze steken er allebei een aan.) **DOCHTER** Je bent een slechte moeder. **MOEDER** Maar wel die van jou.

DEEL TWEE Familie therapie

VADER De therapeut noemde het een rollenspel en we gingen met tegenzin akkoord, we stonden recht tegenover elkaar, man en vrouw. Mijn rol was doer en haar rol was vader, wat natuurlijk in zekere zin betekende dat ze mij speelde. We begonnen: (Ze kijken elkaar aan.) **VADER** Vader? **MOEDER** Ja staat. **VADER** Ik ben acht jaar oud. **MOEDER** Oké. Je bent acht jaar oud. **VADER** Ik ben bang. **MOEDER** Ik weet dat je bang bent, ik ben ook bang. Welk jaar is het? **VADER** 1982. **MOEDER** En waar ben je bang van? **VADER** Kernoorlog. **MOEDER** Niet bang zijn. Er komt geen kernoorlog. **VADER** Waarom niet? **MOEDER** Amerika en Rusland zijn net als de maffia. Het is afpersing, opgedrongen beserming. **VADER** Wat is opgedrongen beserming? **MOEDER** Dat is wanneer je mensen bedreigt. En ze betalen je. En omdat ze je betalen, beloof je geen pijn te doen. **VADER** In welke zin is kernoorlog opgedrongen beserming? **MOEDER** Als de Amerikanen allemaal akkoord gaan dat het grootste deel van hun belastinggeld naar de productie van kernwapens gaat, en de Russen ook allemaal akkoord gaan over premisses hetzelfde, dan zullen beide kanten altijd hetzelfde aantal kernwapens hebben en ze gebruiken zou onvermijdelijk uitmonden in een